

Scientia magnam laetitiam parat

Studia z historii kultury,
społeczeństwa i polityki
ofiarowane
Profesorowi
Kazimierzowi Maliszewskiemu

pod red. Adama Kucharskiego,
Agnieszki Laddach,
Wojciecha Piaska

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIwersytetu
MIKOŁAJA KOPERNIKA

Toruń 2020

Spis treści

Profesor Kazimierz Maliszewski – historyk i człowiek „wielkiej kultury” . . .	11
IRENEUSZ CZARCIŃSKI Bibliografia publikacji Kazimierza Maliszewskiego za lata 1976–2019	15
AGNIESZKA WIECZOREK Profesor Kazimierz Maliszewski – nauczyciel akademicki	31
KRZYSZTOF MIKULSKI Jakub Kazimierz Rubinkowski jako głowa rodziny i patron toruńskich współwyznawców	51
JERZY DYGDAŁA Sarmata w Berlinie w 1727 r., czyli skuteczna „dyplomacja” księżny Anny z Sanguszków Radziwiłłowej	75
ADAM KUCHARSKI Bez cenzury Polskie gazety pisane z drugiej połowy XVIII w. jako ostoja wolności słowa	89
EDMUND KIZIK Obraz Niemców w przekazach staropolskich Garść przykładów	107
WŁODZIMIERZ ZIENTARA Opinie pruskich urzędników o Warszawie przełomu XVIII i XIX w.	125

JAROSŁAW PORAZIŃSKI	
Unia polsko-saska 1697–1763 (?) Droga do syntezy tzw. czasów saskich. Kilka refleksji	141
KRZYSZTOF SYTA	
Mechanizmy administracji w podlaskich dobrach kasztelanowej krakowskiej Izabeli Branickiej w świetle korespondencji podskarbiego białostockiego Wojciecha Matuszewicza	155
ANDRZEJ KRZYSZTOF LINK-LENCZOWSKI	
Rzeczpospolita Augusta II i problem wolności (do konfederacji tarnogrodzkiej)	183
MONIKA WYSZOMIRSKA	
Niemiecko-polskie małżeństwa w kręgu dworu Augusta II i Augusta III Wettynów	199
BEATA BAWEJ-LISIECKA	
Kobieta i małżeństwo w pamiętniku Wirydianny Fiszerowej	221
DOROTA ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK	
Co ma czynić chrześcijańska panienska? Wskazówki wychowawcze dla dziewcząt z XVIII stulecia	233
KRZYSZTOF OBREMSKI	
Obsceniczna demitologizacja ludzkiego ciała: Wacława Potockiego „Ogród nie plewiony”	247
JOANNA ORZEL	
Między Francją a Niemcami, między tradycją a nowoczesnością – Jean-Daniel Schoepflin (1694–1771) i jego „Alsatia illustrata”	253
JAROSŁAW DUMANOWSKI	
Nowy addyament do starej książki „Stół obojętny” z 1784 r.	279
JANUSZ MAŁEK, MAŁGORZATA MAŁEK-GRABOWSKA	
Nataniel Mateusz Wolf (vel Wolff) (1724–1784), lekarz, pionier wariolizacji, pierwotnej formy szczepienia przeciw ospie prawdziwej (czarnej) w Prusach Królewskich.	301
KAZIMIERZ PUCHOWSKI	
Karola Wyrwicza projekt Królewskiej Akademii Kawalerskiej	323

MARIAN CHACHAJ Urzędowe ograniczenia mobilności studentów w Europie wczesnonowożytnej	335
ANNA MARKIEWICZ Między Pragę a Nancy O zagranicznej edukacji Stanisława Cetnera z lat 1712–1718	351
STANISŁAW ROSZAK Echo procederu podróży Reginy Salomei Pilsztynowej – jeden pamiętnik w wielu odsłonach	375
BOGDAN ROK Polscy franciszkanie XVIII w. na drogach w Pirenejach	393
AGNIESZKA LADDACH Postanowienia soboru trydenckiego o wizerunkach świętych a percepcyjna historia sztuki i kultury	405
TOMASZ KEMPA Trzy nieznanne listy dotyczące toruńskiego Colloquium Charitativum z 1645 r.	429
JACEK WIJACZKA Jezuici polscy a procesy o czary	445
ALOJZY SZUDROWICZ Biblioteka klasztoru Karmelitów w Kcyni	463
WALDEMAR ROZYNKOWSKI Ojciec Józef Kozłowski (1951–2003) – założyciel akademickiej wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym „Posłanie” Z historii Duszpasterstwa Akademickiego w Toruniu	503
MAŁGORZATA STRZELECKA Likwidacja i przejęcie „Tygodnika Powszechnego” w 1953 r. we wspomnieniach świadków wydarzeń (zarys problemu)	515
MICHAŁ BIAŁKOWSKI Rola prymasa Polski kardynała Stefana Wyszyńskiego jako ordynariusza wiernych obrządku ormiańskiego (1957–1981)	533
TOMASZ FALKOWSKI Ginzburg versus Foucault O walorach poznawczych polemik historycznych.	563

SPIS TREŚCI

RAFAŁ KLEŚTA-NAWROCKI, WOJCIECH PIASEK	
Współczesność już była, historia jeszcze nie – antropologia i historia w badaniach współczesności	575
AGNIESZKA WIECZOREK	
Seminarium Profesora Kazimierza Maliszewskiego w liczbach	587
Tabula Gratulatoria	615

WALDEMAR ROZYNKOWSKI

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Ojciec Józef Kozłowski
(1951–2003) –
założyciel akademickiej wspólnoty
Odnowy w Duchu Świętym „Posłanie”
Z historii Duszpasterstwa
Akademickiego w Toruniu

Wstęp

O obecność jezuitów w Toruniu jednoznacznie kojarzy się z funkcjonowaniem przy ich ośrodku duszpasterskim różnych grup pastoralnych. Znaczna ich część działała w ramach prowadzonego szeroko przez

zakonników Duszpasterstwa Akademickiego (dalej: DA)¹. Jednym z uczestników wielu spotkań w ramach DA był znany historyk, badacz historii kultury, prof. Kazimierz Maliszewski. Na pierwsze spotkania animowane przez jezuitów trafił już podczas studiów i był im wierny przez lata swojej pracy naukowej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Dodajmy, że Profesor był związany przede wszystkim z różnymi nurtami duszpasterskimi inspirowanymi przez o. Władysława Wołoszyna².

W tym artykule chcemy przywołać kilka faktów z początków istnienia jednej z akademickich grup Odnowy w Duchu Świętym, mianowicie „Posłanie”. Jej założycielem był jezuita o. Józef Kozłowski (1951–2003). Przywołując historię tej grupy, będziemy odwoływać się przede wszystkim do interesującego tekstu, zachowanego w maszynopisie, autorstwa o. Józefa, zatytułowanego „Wspólnota »POSŁANIE« – powstanie i rozwój”³. Odtwarzając historię tej wspólnoty, dotykamy jednocześnie lokalnej, toruńskiej odsłony historii ruchu Odnowy w Duchu Świętym w Kościele w Polsce, w którą bardzo mocno wpisał się o. Józef Kozłowski. Prezentowany tekst jest także pewną ilustracją znaczenia przywołanego jezuita dla rozwoju dynamicznie rozwijającego się w latach osiemdziesiątych szeroko pojętego ruchu charyzmatycznego. To on był jednym z pierwszych duchownych w Kościele w Polsce w tamtym czasie, który nie tylko go współtworzył przez zakładanie kolejnych grup, ale próbował

---

¹ Zob. C. Iwaniszewska, „Synowie twoi jak oliwne gałązki dookoła twojego stołu”. *Początki Duszpasterstwa Akademickiego w Toruniu*, w: *Jezuici w Toruniu 1596–1996*, red. K. Maliszewski i W. Rozynkowski, Toruń 1997, s. 124–132; W. Rozynkowski, *Akademicka sekcja „Caritas” przy parafii świętojańskiej w Toruniu w latach 1945–1946. Powstanie i pierwsze miesiące działalności*, w: *Niezależny ruch młodzieżowy w Polsce po drugiej wojnie światowej (1945–2001)*, red. R. Sudziński, Toruń 2005, s. 69–77; idem, *Obecność jezuitów w powojennej historii Torunia*, „*Studia Bobolanum*” 2015, t. 1, s. 107–108; idem, *Grupy i wspólnoty działające w ramach duszpasterstwa akademickiego w latach osiemdziesiątych*, w: *Loyola u Kopernika. Jezuici w Toruniu w latach 1945–2015*, red. K. Dorosz i W. Rozynkowski, Warszawa 2016, s. 239–255.

² Zob. K. Maliszewski, *Rola i znaczenie działalności Duszpasterstwa Akademickiego Jezuitów w środowisku uniwersyteckim Torunia w latach 1963–1988*, w: *Loyola u Kopernika...*, s. 225–237.

³ Tekst jest w posiadaniu autora tego artykułu.

także opisywać jego miejsce w Kościele w naszym kraju, definiować jego tożsamość oraz opisywać drogę rozwoju.

Odnowa w Duchu Świętym

Katolicka Odnowa w Duchu Świętym powstała w latach sześćdziesiątych XX w.⁴ W Kościele w Polsce początki tego ruchu sięgają połowy lat siedemdziesiątych⁵. W Toruniu pierwsze doświadczenia rekolekcji charyzmatycznych, tzw. Seminarium Odnowy w Duchu Świętym, pojawiły się na wiosnę 1980 r. Co ciekawe, spotkania rekolekcyjne odbywały się w pomieszczeniach duszpasterskich toruńskich jezuitów⁶. Osobą, która przyczyniła się do zorganizowania Seminarium, była Krystyna Podlaszewska, która – dodajmy – sama przeżyła je już wcześniej w Poznaniu. Jak wspominają ksiądz Wacław Dokurno oraz Teresa Ratajczak (z domu Szczurek), rekolekcje poprowadził ksiądz Marian Piątkowski z Poznania wraz z grupą osób świeckich. Sama modlitwa o wylanie darów Ducha Świętego miała miejsce w kościele św. Apostołów Piotra i Pawła na Podgórzu, gdzie proboszczem był ksiądz Józef Batkowski. Część osób, które przeżyły te rekolekcje, była związana z duszpasterstwem jezuitów. Jedną z nich była współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego dr Ludmiła

---

⁴ Zob. *Otrzymanie Jego moc. O Odnowie w Duchu Świętym*, red. M. Babraj, Poznań 1985; L.J. Suenens, *Nowe Zesłanie Ducha Świętego*, tłum. J. Fernychowa, Poznań 1988; P.G. Mansfield, *Jakby nowa Pięćdziesiątnica. Początek katolickiej Odnowy w Duchu Świętym*, tłum. J. Bartosik, Warszawa 1993; M. Hébrard, *Charyzmatycy. Zarys historii Odnowy w Duchu Świętym*, tłum. T. Jania, Kraków 1994; M. Sędek, *Drogi dojrzałości. Formacja w wybranych ruchach katolickich w Polsce: Ruch Światło-Życie, Ruch Rodzin Nazaretzańskich, Droga neokatechumenalna, ruch charyzmatyczny*, Krościenko 2002; N. Kokott, *Odnowa w Duchu Świętym w misji Kościoła*, Kraków 2012.

⁵ Zob. M. i M. Nowiccy, *Upili się młodym winem. Początki Odnowy w Duchu Świętym w Polsce (1975–1979)*, Warszawa 2016. W tej pozycji w wielu miejscach znajdujemy odwołanie do osoby o. Józefa Kozłowskiego; zob. indeks, s. 530.

⁶ Zob. W. Rozynkowski, *Grupy i wspólnoty...*, s. 246–247.

Roszko⁷. Pierwszą grupą Odnowy w Duchu Świętym założoną w Toruniu oraz zapewne w granicach obecnej diecezji toruńskiej była wspólnota „Betania”, powstała ona pod koniec 1983 r. Jej członkowie spotykali się początkowo w prywatnym mieszkaniu, a po kilku miesiącach w salkach parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Ważny impuls w rozwoju ruchu charyzmatycznego, i to nie tylko w Toruniu, ale szerzej w południowej części ówczesnej diecezji chełmińskiej (Toruń, ale bez Podgórze wchodził do 1992 r. w skład tej diecezji), był związany z osobą jezuitę o. Józefa Kozłowskiego (1951–2003). Zakonnik ten od końca lat siedemdziesiątych należał do grona najbardziej zaangażowanych osób w rozwój ruchu charyzmatycznego w Kościele w Polsce. Przywołajmy kilka faktów z jego życiorysu. Urodził się 18 kwietnia 1951 r. w Woli Lipienieckiej Dużej. W 1966 r. ukończył szkołę podstawową, a w 1970 r. liceum ogólnokształcące. Po maturze wstąpił do Towarzystwa Jezusowego. W 1972 r. złożył pierwsze śluby zakonne. Będąc jeszcze klerykiem, na formacji zakonnej, w 1976 r. przeżył modlitwę chrztu w Duchu Świętym. Świecenia diakonatu otrzymał 7 stycznia 1978 r., a 29 czerwca tego roku został wyświęcony na prezbitera. Posługiwał kolejno w: Łodzi, Warszawie oraz Piotrkowie Trybunalskim⁸.

Od września 1985 r. do sierpnia 1987 r. o. Józef posługiwał w placówce duszpasterskiej jezuitów w Toruniu. Od pierwszych dni października 1985 r. zakładał w DA grupy Odnowy w Duchu Świętym. W sumie, przez dwa lata swojej posługi, założył aż trzy wspólnoty: „Posłanie”, „Pojednanie” oraz „Wieczernik”. Jako pierwsza powstała wspólnota „Posłanie” i to jej początkami zajmujemy się szczególnie w tym artykule.

---

⁷ Więcej o tej postaci zob. *Ludmila Roszko 1913–2000. Wybitny geograf i współzałożycielka Instytutu Miłosierdzia Bożego w setną rocznicę urodzin*, red. W. Polak, W. Rozynkowski i W. Wysota, Toruń 2013, s. 243.

⁸ Zob. specjalny numer „Dwumiesięcznika Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej”, który został poświęcony osobie o. Józefa Kozłowskiego: „Szum z Nieba” sierpień/wrzesień 2003, nr 58, oraz przywołaną już pozycję Marka i Małgorzaty Nowickich, op. cit., s. 52, 253–254, 368–371.

W drodze do wspólnoty

Genezy wspólnoty „Posłanie” należy poszukiwać w październiku 1985 r. Ojciec Józef, który sam pojawił się w Toruniu kilka tygodni wcześniej, od pierwszych dni nowego roku akademickiego zaczął zapraszać osoby, przede wszystkim studentów, na spotkanie do sali DA.

Zakonnik w swoim tekście, w przywołanym wyżej maszynopisie, tak napisze o początkach wspólnoty:

Przybycie do Torunia potwierdziło moje wcześniejsze przekonanie, że pośród Ludu Bożego panuje wielki głód Słowa Bożego. W spotkaniach indywidualnych i poprzez konfesjonal dostrzegłem potrzebę stałej formacji w wierze dla osób poszukujących głębszego życia z Bogiem. Na początku dużo słuchałem, pytając się siebie, czego Duch Święty oczekuje ode mnie w Toruniu? Pytanie te stawiałem w świetle przemawiania Boga poprzez normalne warunki pracy i zaangażowania apostołskiego, wobec których stanąłem w Toruniu. W moim zaangażowaniu i poszukiwaniu tego, co zginęło, ukierunkowałem się na początku na młodzież studiującą, a następnie na ludzi pełniących odpowiedzialne funkcje społeczne w swoim środowisku rodzinnym i zawodowym. Taki sposób postępowania charakteryzował gromadzenie pierwszych członków wspólnot, które potem przyjmą nazwę „Posłanie” i „Pojednanie”⁹.

Jak wspominają Małgorzata Mazurowska (obecnie Wysocka) oraz Iwona Radomska (obecnie Duś), na pierwszym, jeszcze nieoficjalnym spotkaniu grupy pojawiło się osiem osób. Oprócz wyżej wymienionych uczestnikami tego spotkania byli także: Małgorzata Laskowska (obecnie Kornbeck-Laskowska), Teresa Kiszkiel (obecnie Kurowska), Magdalena Bagińska (obecnie Rojek), Marek Rojek, Hanna Klus oraz Marek Libera. Na kolejne spotkanie, które odbyło się w czwartek 24 października 1985 r., przyszło już ok. dwudziestu osób¹⁰.

Tak pierwsze spotkania grupy studenckiej w DA opisuje o. Józef:

---

⁹ „Wspólnota »Posłanie« – powstanie i rozwój”, oprac. J. Kozłowski SJ, 16 września 1987 r., s. 1; maszynopis w posiadaniu autora.

¹⁰ Zob. W. Rozyńkowski, *Grupy i wspólnoty...*, s. 248.

Pierwsze oficjalne spotkanie studenckiej wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym poprzedziło ogłoszenie duszpasterskie na wszystkich mszach świętych w kościele Św. Ducha, czyli w kościele akademickim. Słowo o spotkaniu grupy Odnowy pada na przygotowany grunt poprzez rozmowy indywidualne i kierownictwo duchowe. Spotkanie inauguracyjne odbyło się 24. X. 1985 r. w salach duszpasterstwa akademickiego z udziałem 20 osób. Pierwsza część spotkania miała charakter praktyczny. Chodziło o wprowadzenie uczestników w modlitwę wersetami psalmów z uwzględnieniem słuchania tego, co Duch Boży objawia poprzez współuczestnika spotkania. Innymi słowy – uczenie słuchania i odpowiadania na spotkaniu modlitewnym. Część praktyczna przerodziła się w naszą wspólną modlitwę. W refleksji nad modlitwą został ukazany a wcześniej odkrywany indywidualnie związek poszczególnych wersetów psalmów z treścią, którą Bóg nam objawiał. Drugą część spotkania wypełniła konferencja wprowadzająca na temat: rozumienie Odnowy w Duchu Świętym dzisiaj. W cotygodniowych spotkaniach dokonywało się kolejne wprowadzenie w elementy spotkania modlitewnego i problemy związane z wejściem na drogę nawrócenia i uzdrowienia. Kolejne cztery spotkania odbywały się według następujących tematów, stanowiących także treść konferencji: Rozpoznanie Słowa Bożego na dany czas, czyli tu i teraz; wprowadzenie w modlitwę uwielbienia; potrzeba nawrócenia i uwielbienia; Słowo Boże¹¹.

W pierwszym tygodniu adwentu, dokładnie w czwartek 28 listopada 1985 r., o. Józef rozpoczął rekolekcje – Seminarium Odnowy w Duchu Świętym. Przeprowadził je na podstawie książki Heriberta Mühlena *Odnova w Duchu Świętym. Wdrożenie w podstawowe doświadczenie chrześcijańskie*. Odnotujmy, że praca ta ukazała się wiosną 1985 r. w Wydawnictwie Apostolstwa Modlitwy w Krakowie. Ojciec Józef posiłkował się więc nowością na polskim rynku wydawniczym. Dodajmy, że pozycja ta przez lata była niezmiernie pomocna przy prowadzeniu w wielu miejscach w naszym kraju Seminariów Odnowy w Duchu Świętym.

Rekolekcje w DA w Toruniu przeżywało ok. pięćdziesięciu osób. Jak napisze zakonnik:

Wielu uczestników rekolekcji korzysta przed Bożym Narodzeniem lub na początku stycznia ze spowiedzi generalnej, jako całościowej rewizji życia i z przy-

---

¹¹ „Wspólnota »Posłanie« – powstanie i rozwój”, s. 1.

jęcia łaski nawrócenia-pojednania. Przed świętami Bożego Narodzenia 19. XII gromadzimy się na mszy świętej, podczas której jedna z uczestniczek rekolekcji przystąpiła do I komunii świętej. [...] Po powrocie z ferii świątecznych rozpoczynamy od odnowienia wiary, czyli od indywidualnego wyznania wiary w Boga w Trójcy Świętej Jedyne go we wspólnocie Kościoła. Osobisty krok wiary w obecności świadków stanowi także kolejny etap otwarcia na drogę wiary. Odnowienie przymierza łączy się z katechezą chrzcielną i przypomnieniem dziedzictwa duchowego, które otrzymaliśmy w sakramencie chrztu i bierzmowania. Odnowienie przymierza wiary dokonał[ę się] na mszy świętej 9 stycznia 1986 r. Wyznanie wiary we wspólnocie uczyniło grupę bardziej otwartą na modlitwę za innych i osobiste wejście w przyjęcie łaski wewnętrznego uzdrowienia. Ze względów praktycznych należało wcześniej poprowadzić odnowienie wiary, a później modlitwę, a właściwie wychowanie i wprowadzenie w modlitwę uzdrowienia. Nawrócenie i uzdrowienie kończy pierwszy etap przeżywania seminarium, a odnowienie wiary zaczyna drugi etap, wprowadzając bardziej w odkrycie swojej obecności i zadań we wspólnocie Kościoła. Sesja poświęcona uzdrowieniu odbyła się w niedzielne popołudnie 12. I. 86., gromadząc 47 osób – co świadczy o zaangażowaniu uczestników¹².

Najważniejszym momentem rekolekcji była modlitwa o odnowienie w Duchu Świętym. Miała ona miejsce 22 lutego 1986 r. w domu rekolekcyjnym w Piotrkowie Trybunalskim. Oddajmy ponownie głos o. Józefowi:

Modlitwa za poszczególnych uczestników rekolekcji została zakończona przed południem w niedzielę. W czasie modlitwy indywidualnej za biorącego udział w seminarium i proszącego o otwartość na działanie Ducha Świętego cała wspólnota trwała na modlitwie w kaplicy, modlitwa odbywała się „w Sali na górze”. Eucharystia zarówno w sobotę i w niedzielę stanowiła element jednoczący i upraszający nową moc Ducha¹³.

Wydarzeniem niezwykle ważnym, nie tylko dopełniającym spotkanie w Piotrkowie Trybunalskim, był wyjazd w niedzielę po południu 23 lutego na Jasną Górę. Oddajmy ponownie głos o. Józefowi:

---

¹² Ibidem, s. 2.

¹³ Ibidem, s. 3.

Wydarzeniem kluczowym i dopełniającym naszego otwarcia na działanie Ducha Świętego był wyjazd po południu z Piotrkowa do Częstochowy. O godz. 19.30 w kaplicy na Jasnej Górze, kaplicy Matki Bożej została odprawiona msza święta, podczas której dokonaliśmy ofiarowania wspólnoty pod opiekę Maryi naszej Matki. Fakt ten zasługuje na szczególną uwagę, a to z tej racji, że stanowi o naszym oddaniu się Chrystusowi przez pośrednictwo Maryi w miejscu naszego i narodowego zawierzenia. Wstawiennictwo Maryi w intencji grupy da się odczuć w następnych etapach drogi wiary. Szczególnie stanie się widoczne w odpowiedzialności za innych i w trosce o głoszenie Dobrej Nowiny braciom i siostram studentom¹⁴.

Zakończone Seminarium Odnowy w Duchu Świętym było ważnym momentem nie tylko dla konkretnych osób, które je przeżywały, ale także dla powstającej grupy charyzmatycznej w DA. Jak podaje o. Józef, na spotkanie w czwartek, po zakończonych rekolekcjach, przyszło ponad trzydzieści nowych osób. Z tygodnia na tydzień grupa zaczyna nabierać kolejnych doświadczeń. Ojciec Józef opracowuje materiał formacyjny dla wspólnoty, dodajmy, że opiera go w znacznym stopniu na duchowości ignacjańskiej, a dokładnie na *Ćwiczeniach duchowych* św. Ignacego Loyoli. Na przełomie kwietnia i maja 1986 r. została rozeznana nazwa wspólnoty „Posłanie”¹⁵.

Świadectwo z pierwszych rekolekcji

Jedną z osób, które przeżyły pierwsze Seminarium Odnowy w Duchu Świętym prowadzone przez o. Józefa, była Anna Renkiewicz, obecnie urszulanka szara – s. Anna od Chrystusa Sługi. Tak wspomina ona tamte rekolekcje:

Nasze spotkania w czasie trwania seminarium wyglądały mniej więcej tak: spotykaliśmy się w każdy czwartek. Po krótkiej, wspólnej modlitwie rozchodziliśmy się do 6–7 osobowych grup, w których dzieliliśmy się tym, jak Bóg

---

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem, s. 4.

działa w nas – dotyczyło to szczególnie minionego tygodnia, w czasie którego codziennie rozważaliśmy określony tekst z Mühlena. Po spotkaniu w małych grupach zbieraliśmy się na nowo. Tu następowało wprowadzenie o. Józefa do kolejnego tygodnia seminarium, czas na pytania, wspólna modlitwa. Wszyscy byliśmy pochłonięci tym, co Bóg sprawia w nas. Regularna obecność na spotkaniach wymagała od niektórych wiele samozaparcia. Duch Święty uczył nas wielkoduszności i pokory. Pamiętam, z jakim trudem przychodziło co niektórym wznoszenie rąk w czasie modlitwy czy otwarcie się we wspólnocie, czasem po raz pierwszy w życiu... Takim spotkaniem było na przykład wyznanie wiary. Staliśmy w kręgu i każdy z nas, trzymając zapaloną świecę, mówił, kim jest dla niego Chrystus. Tę krążącą świecę pamiętam do dziś jako symbol naszej jedności w wierze.

Modlitwa o uzdrowienie wspomnień i oczekiwań, którą przeżyliśmy w styczniu, to kolejne doświadczenie działania Ducha Świętego. Ojciec zachęcał nas, byśmy skorzystali z uzdrawiającej mocy Sakramentu Pojednania. Wielu z nas przeżyło w tym czasie swoją pierwszą w życiu spowiedź generalną.

W szczegółowy sposób utkwilo mi jedno ze spotkań, na którym zostało wypowiedziane prorocтво. W pewnym momencie zapadła cisza. Wtedy o. Józef prowadzący spotkanie powiedział do Marka siedzącego w drugim końcu Sali: „Mów! Ty masz nam dziś coś do powiedzenia!” Marek był dość nieśmiały i odzywał się rzadko. Słyszając słowa Ojca, zaczął mówić. Nikt ze słuchających nie miał wątpliwości co do tego, że dzisiaj Marek nie mówi „sam od siebie”.

Na 22 lutego 1986 r. przypada data naszego wyjazdu do Piotrkowa Trybunalskiego. W domu rekolekcyjnym oczekiwali na nas ludzie z grupy modlitewnej KANAAN z Łodzi, których poprosiliśmy o modlitwę nad nami. Od samego początku zaczęły się jakieś problemy. Basia zachorowała już w czasie podróży i w końcu znalazła się w piotrkowskim szpitalu, natomiast Ania obudziła się, gdy pociąg dojeżdżał do Częstochowy, i dotarła do nas z kilkugodzinnym opóźnieniem. W godzinach popołudniowych rozpoczęła się modlitwa o wylanie darów Ducha Świętego. Cała nasza wspólnota była zgromadzona na modlitwie w kaplicy, a w jednej z sal znajdowała się grupa modlących się o wylanie darów nad kolejno podchodzącymi osobami.

W tym miejscu każdy z nas mógłby dać osobiste świadectwo tego, jak doświadczył dotknięcia mocy Ducha Świętego. Wracaliśmy przez Częstochowę, aby tam powierzyć Maryi nas samych, naszą wspólnotę i to dokonało się w nas przez Ducha Świętego. Trudno mi sprecyzować, kiedy nastąpiło rozeznanie nazwy naszej wspólnoty. Nie była to sprawa jednego spotkania, jednej chwili,

lecz działo się to, kielkowało w nas od dłuższego czasu. Rozezналиśmy charyzmat grupy jako POSŁANIE i tak też miała brzmieć jej nazwa – co do tego byliśmy jednomyślni¹⁶.

Wspólnota „Posłanie”

Tekst o. Józefa opisujący powstanie wspólnoty „Posłanie” to nie tylko kronika wydarzeń. Trzeba wyraźnie zwrócić uwagę na to, że zapiski kapłana to z jednej strony próba opisanego doświadczenia wiary osób podejmujących drogę swojego nawrócenia. Z drugiej natomiast należy na nie spojrzeć trochę szerzej i zauważyć próbę opisanego specyfiki, drogi rozwoju czy etapów wzrostu powstającej, a następnie funkcjonującej już grupy charyzmatycznej. Ojciec Józef, mając już pewne doświadczenie, nadal sam uczył się tego nowego zjawiska duszpasterskiego w Kościele w Polsce oraz próbował je zrozumieć i opisywać.

Odwołajmy się jeszcze do kolejnych wydarzeń z historii grupy „Posłanie”. Przywołamy te, które odnotował w swoim maszynopisie o. Józef. Dodajmy, że nie pisał on już bezpośrednio i wyłącznie o tej wspólnotce, ale wymieniał wydarzenia, w których jej członkowie uczestniczyli. Jezuita napisze, że w czwartek 24 kwietnia 1986 r. o godz. 20.00 odprawiono w kościele akademickim pierwszą Eucharystię, która zgromadziła członków wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym. Rozwijające się toruńskie środowisko charyzmatyczne ustaliło, że takie msze św. budujące jedność będą odbywać się w każdy ostatni czwartek miesiąca w kościele akademickim. Wskazanie na to miejsce wspólnej celebracji jest oczywiste, wynikało z obecności przy świątyni Ducha Świętego o. Józefa. Toruńskie wspólnoty uczestniczyły 17 maja tego samego roku w pierwszym ogólnopolskim czuwaniu grup Odnowy w Duchu Świętym na Jasnej Górze¹⁷.

---

¹⁶ S. Anna Renkiewicz od Chrystusa Sługi USJK, „Kronika”; maszynopis w posiadaniu autora.

¹⁷ „Wspólnota »Posłanie« – powstanie i rozwój”, s. 4–5.

Dopełnieniem omawianych wydarzeń związanych z powstaniem oraz pierwszymi miesiącami funkcjonowania grupy „Posłanie” były rekolekcje letnie. W dniach 16–24 sierpnia 1986 r. znaczna część osób z założonej wspólnoty wzięła udział w zorganizowanych przez o. Józefa rekolekcjach. Nadmienimy, że zostały one przeprowadzone w domu rodzinnym zakonnika w Woli Lipienieckiej Dużej. Od jesieni 1987 r. o. Józef pełnił już posługę w placówce zakonnej w Łodzi. W związku z tym od tego momentu w rekolekcjach letnich, a także licznych dniach skupienia w Łodzi, brały udział osoby z różnych grup charyzmatycznych, zarówno z Torunia, jak i z Łodzi¹⁸.

Na koniec artykułu dodajmy jeszcze jedną ważną myśl. Formacja obecna w grupach charyzmatycznych założonych przez o. Józefa, w tym we wspólnocie „Posłanie”, została oparta przez zakonnika na duchowości jezuickiej, a szczególnie na *Ćwiczeniach duchowych* św. Ignacego Loyoli. W związku z tym to właśnie dzięki o. Józefowi wielu przeżywających osobistą i wspólnotową drogę wiary we wspólnotach charyzmatycznych zetknęło się także z rekolekcjami ignacjańskimi, które następnie niejednokrotnie odegrały w ich życiu ważną rolę. To także piękne i głębokie dziedzictwo, które pozostawił w Toruniu o. Józef Kozłowski.

Zakończenie

Ponowne przybycie jezuitów do Torunia w 1945 r. otworzyło nowy rozdział w dziejach Kościoła katolickiego w tym mieście. Posługa duszpasterska zakonników szybko objęła różne grupy społeczne i zawodowe. Jedną z najbardziej charakterystycznych płaszczyzn obecności jezuitów w Toruniu było i jest nadal prowadzone przez nich Duszpasterstwo Akademickie. Kilkadziesiąt lat jego obecności sprawia, że możemy próbować opisywać różne jego owoce. W tym artykule uczyniliśmy to z perspektywy obecności w tym środowisku o. Józefa Kozłowskiego (1951–2003). Jezuita ten przez dwa lata swojej posługi w Toruniu wpisał się bardzo

---

¹⁸ W. Rozyński, *Grupy i wspólnoty...*, s. 250.

intensywnie w działalność jezuickiego ośrodka duszpasterskiego. Przejawem jego posługi było założenie w DA aż trzech grup Odnowy w Duchu Świętym. Jedną z nich była grupa „Posłanie”.

Dzięki zachowanym źródłom, a szczególnie tekstom o. Józefa, możemy poznać początki przywołanej wspólnoty. Ale to nie wszystko. Teksty o. Józefa pozwalają nam także dotknąć szerszej specyfiki rodzącego się od połowy lat siedemdziesiątych w Polsce ruchu charyzmatycznego. Myśli o. Józefa można bowiem odnieść nie tylko do tej jednej konkretnej wspólnoty, ale też do całego fenomenu obecności ruchu Odnowy w Duchu Świętym w Kościele w naszym kraju.